

**Uddannelses- og Forskningsminister
Ane Halsboe-Jørgensen**

Redegørelse for forløb omkring rapporten ”Okse- og kalvekøds klimapåvirkning gennem hele værdikæden sammenholdt med ernæringsperspektiver i forskellige kostmønstre”

Nationalt Center for Fødevarer og Jordbrug (DCA) på Aarhus Universitet udsendte den 24. juni 2019 rapporten ”Okse- og kalvekøds klimapåvirkning gennem hele værdikæden sammenholdt med ernæringsperspektiver i forskellige kostmønstre” (DCA-rapport nr. 158). Det har vist sig, at rapporten er blevet udarbejdet i et kritisabelt forløb, som ikke lever op til de gældende retningslinjer for integritet i forskning og forskningskommunikation på Aarhus Universitet. (Aarhus Universitet har tilsluttet sig Den danske kodeks for integritet i forskning og Danske Universiteters principper for god forskningskommunikation). Nærværende redegørelse til Ministeren beskriver de kritisable forhold samt de tiltag, som ledelsen på Aarhus Universitet har valgt at gennemføre på denne baggrund.

Om rapporten

Rapporten belyser oksekøds klimapåvirkning dels i sammenhæng med kødets ernæringsmæssige værdi og dels med klimapåvirkningen fra danskernes samlede kost. Rapporten analyserer endvidere, hvordan klimaafttrykket fra forskellige typer oksekødsproduktion kan mindskes gennem hele produktionskæden.

Af rapporten fremgår følgende:

- Rapporten er udarbejdet af to forskere på Aarhus Universitet og en forsker på Danmarks Tekniske Universitet (DTU)
- Rapporten er blevet til under overordnet projektledelse af Landbrug & Fødevarer samt med en styregruppe bestående af repræsentanter fra Aarhus Universitet, DTU, Landbrug & Fødevarer, Kødbbranchens Fællesråd og Danish Crown
- Rapporten har fået økonomisk støtte fra Kvægafgiftsfonden svarende til 504.000 kr., hvoraf Aarhus Universitets andel var 215.000 kr.

Kritikken af rapporten

Vores undersøgelse af forløbet har vist, at der ikke er udarbejdet en skriftlig aftale forud for projektet. Den manglende aftale betyder, at der ikke er et tydeligt aftalegrundlag for samarbejdet ej heller klare rammer for rollefordelingen i projektet, samt hvorledes ansvarlig forskningspraksis og –formidling skal implementeres. Det giver uklarhed om forskningens uafhængighed, hvilket ikke er acceptabelt og i strid med gældende retningslinjer. (Den danske kodeks for integritet i forskning, som Aarhus Universitet har tilsluttet sig).

I selve udfærdigelsen af rapporten har de eksterne samarbejdspartnere haft mulighed for at kommentere og redigere forskernes tekst samt skrive afsnit til rapporten. Det drejer sig konkret om to afsnit: forordet og introduktionen. Eksterne interessenters involvering i projektet herunder rapportskrivningen bør deklareres helt tydeligt indledningsvis og eventuelt også gennem medforfatterskab til rapporten. Det skal fremgå klart, hvem der har bidraget med hvad. Ligeledes har eksterne interessenter haft indflydelse på den pressemeddelelse, der blev udsendt i forbindelse med rapportens offentliggørelse, uden at dette klart fremgik. Disse forhold bryder med gældende retningslinjer for integritet i forskningen og god forskningskommunikation.

Landbrug & Fødevarer har også varetaget den overordnede projektlederrolle på rapporten, som er udgivet af DCA, og hvor forfatterne er fra Aarhus Universitet og DTU. For det første står det uklart i rapporten, hvad projektlederrollen har indbefattet. For det andet står der i rapporten: *”Udover forfatterne, der står inde for beregninger og rapportens konklusioner, har projektets styregruppe givet input til identificering af de relevante produkt- og produktionstyper samt gennemførelse af projektet i øvrigt”*. Når der er tale om samarbejde med eksterne parter, som resulterer i en rapport, der udgives som en rapport fra Aarhus Universitet, skal det som minimum stå helt klart og fremgå af rapporten, at ansvaret for metodevalg, resultater, konklusioner og formidlingen heraf er entydigt placeret hos forskerne og universitetet. Det står ikke tilstrækkeligt klart i dette tilfælde.

Endelig pågår der i medierne en faglig debat, hvor det fremgår, at der er videnskabelig uenighed om blandt andet datagrundlaget og de anvendte metoder. Forskerne står fortsat bag rapportens faglige konklusioner. Desuagtet er det dog kritisabelt, at rapporten ikke inden offentliggørelse har gennemgået en kvalitetssikring i form af et eksternt peer review eller i det mindste en uafhængig, intern fagfællebedømmelse.

Det er afgørende for Aarhus Universitet, at der ikke kan sættes spørgsmålstegn ved integriteten af forskningen og formidlingen heraf. Forskningen skal være uafhængig af særinteresser, og uafhængigheden må ikke kunne drages i tvivl. Ledelsen på Aarhus Universitet beklager derfor dybt forløbet omkring ovennævnte rapport.

Ledelsens tiltag på baggrund af rapporten

På baggrund af sagen er der draget konsekvenser samt igangsat en række initiativer, der skal bidrage til at afdække, om der er andre eksempler på lignende problemer samt sikre, at tilsvarende situationer ikke opstår fremadrettet.

Det er institutledelsen, der har det overordnede kontraktlige, tilsynsførende og faglige ansvar. Som konsekvens har institutlederen på Institut for Agroøkologi fratrukket sin stilling og forlader universitetet.

Uagtet at ovennævnte rapport blev offentliggjort på DCAs hjemmeside, er hele den lokale projektudførelse og kvalitetssikring sket i regi af Institut for Agroøkologi. Kvalitetssikringen har dog været mangelfuld i dette tilfælde. Dekanen på Science & Technology har overfor DCAs ledelse påtalt, at det er kritisabelt, at rapporter, som ikke er ordentligt kvalitetssikret, placeres på centrets hjemmeside. Dekanen har bedt DCAs ledelse sikre, at alle rapporter, der udgives i DCA regi, fremover er kvalitetssikret. Desuden har dekanen afholdt møde med medarbejderne på Institut for Agroøkologi og påtalt de kritisable forhold.

Herudover er rapporten trukket tilbage, og de 215.000 kr., som universitetet har modtaget, vil blive returneret til Kvægafgiftsfonden. Forskerne fastholder som nævnt de faglige konklusioner og har ønsket at fremstille deres resultater til bedømmelse i uafhængigt, internationalt peer review.

Rektor og dekan på Science & Technology har desuden besluttet, at alle DCA-rapporter baseret på samarbejder med private virksomheder og interesseorganisationer inden for de seneste 5 år skal gennemgås med henblik på at afklare eventuelle, lignende problematiske forhold. Dette arbejde pågår allerede.

Aarhus Universitet gennemførte i efteråret 2018 på initiativ af universitetsledelsen en *undersøgelse af forskningsfrihed*, der blev offentliggjort den 18. december 2018. På basis af undersøgelsen igangsatte ledelsen i starten af 2019 i tæt samarbejde med de akademiske råd et bredt forankret arbejde med en række initiativer, der skal understøtte forskningsfriheden på universitetet, herunder også en ny politik for forskningsintegritet, forskningsfrihed og ansvarlig forskningspraksis og et nyt regelsæt for Udvalget for Ansvarlig Forskningspraksis og for universitetets rådgivere i ansvarlig forskningspraksis (Named Persons). Den nye politik og regelsættet, der er funderet på Den danske kodeks for integritet i forskning og Danske Universitetets principper for god forskningskommunikation, udbygger den eksisterende ramme for ansvarlig forskningspraksis med en forskningsfrihedskomponent. Enhver forsker, der oplever pres på forskningsfriheden, kan søge fortrolig og anonym vejledning ved rådgivere i forskningsfrihed. Derudover kan sager om pres på forskningsfriheden indbringes for Praksisudvalget, der behandler klager uafhængigt af ledelsesstrengen. De nye tiltag er endeligt vedtaget af universitetsledelsen den 28. august 2019.

Aarhus Universitet vil nu sætte alle kræfter ind på dels at indskærpe de allerede eksisterende retningslinjer for integritet i forskning og god forskningskommunikation, dels at implementere de nye tiltag. Rektor har den 6. september 2019 skriftligt henvendt sig til dekaner og institutledere og indskærpet, at alle medarbejdere skal have kendskab til de grundlæggende, eksisterende principper for integritet i forskning og god forskningskommunikation på Aarhus Universitet, og at alle medarbejdere skal informeres om den nye politik og nye regelsæt samt deres ansvar for at leve op til disse.

Foruden denne opfølgning på Aarhus Universitets forskningsfrihedsundersøgelse vil der blive udviklet et kursusforløb om forskningsfrihed og -integritet. Et kursus, man som forsker på universitet skal deltage i.

Fakultetet Science & Technology har gennem de seneste år tilmed udviklet et kvalitetsledelsessystem for rådgivningsopgaver i relation til myndigheder og andre interessenter. Implementeringen af kvalitetsledelsessystemet på dette fakultet er således også igangsat.

Samlet set forholder ledelsen på Aarhus Universitet sig således meget alvorligt til ovennævnte sag. Universitetets ledelse har et særligt ansvar for at værne om forskningens og den enkelte forskers uafhængighed, integritet og troværdighed – også når forskning sker i samarbejde med eksterne samarbejdspartnere. Aarhus Universitet tilstræber derfor at komme til bunds i den konkrete sag og vil også tage tiltag til at sikre, at de eksisterende retningslinjer og intentionerne bag er tilstrækkeligt kendte og rodfæstet i de mange samarbejder med eksterne parter, som dagligt initieres og udøves på hele universitet.

Universitetet vil fortsat udvikle erhvervssamarbejder til gavn for hele samfundet, og Aarhus Universitet indgår gerne i dialog med Ministeren og resten af sektoren om, hvordan vi i fællesskab fremadrettet kan imødegå de udfordringer, som kan ligge heri.

Link til Aarhus Universitets hjemmeside om ansvarlig forskningspraksis og forskningsfrihed: <https://medarbejdere.au.dk/administration/forskning-talent/ansvarlig-forskningspraksis/>